

85 Int. Vtrum hæresis excludat à gradu Ecclesiastico? Resp. quod non excludit de facto, (sic intelligitur, quod habetur *Caus. I. q. I. can. 96.* Quod quidam dicunt.) sed bene excludit de iure, etiam si talis non sit condemnatus; si vero fuerit condemnatus, & præcius ab Ecclesia (tenendo, quod Episcopatus non sit Ordo, sed dignitas quædam addita super Ordines) tunc excluditur talis hæreticus à collatione Ordinum. *Scotus ibid. l. I.*

86 Int. Vtrum simoniaci ordinatio sit irrita? Resp. quod loquendo quantum ad exequitionem, & exercitium Ordinis, est utique irrita ordinatio; tamen simoniacus vere Ordinem suscepit, & ideo non indiget, nisi, ut eius suscepit relaxetur, & sic intelligatur, quod habetur *caus. I. q. I. can. 109.* De cetero statuimus, & can. proximo 108. Si quis à simoniacis sacrari (imò excusat) permisérunt, eorum consecrationem omnino irritam esse decreuimus. *Scot. ibid. l. I.*

87 Int. Quare sicut Ecclesia potest dare potestatem conferendi Ordines, non potest tales auctoritatem auferre? Resp. quod Minister Ecclesiæ datum est, ut sit Minister in conferendo, non in auferendo; hinc tenendo, quod Episcopatus sit Ordo, ex quo collatus est character, non est poena, quæ possit illam potestatem auferre.

Scot. ibid. l. I.

DE MATRIMONIO.

TIT. XVII.

I N D I C A T I O N E

I

Nt. Vtrum procurare prolem sit secundum inclinationem naturæ? Resp. affirmatiuè, quia est secundum inclinationem naturæ saluare suam speciem, & cō magis, quo est perfectior species, sicut est humana, quod non potest fieri, (regulariter loquendo) in isto statu mortalitatis, nisi per propagationem. *Scot. 14. sent. dist. 26. q. 2n. l. B.*

2 Int. Vtrum si homo est immortalis, haberet tamē inclinationem naturæ? Resp. affirmatiuè, quia ut sic ei competeteret communicare perfectionem suā modo, quo esset sibi possibile, & hoc esset propagando. *Scotus ibid. l. B.*

3 Int. Vtrum procurare prolem sit actus illicitus? Resp. negatiuè, quia de illico non datur præceptum, sicut datum est præceptum de prole procreanda, ut habetur *Gen. cap. 9.* Crescite, & multiplicamini, &c. *Scot. ibid. l. B.*

4. Int. Vtrum procreare prolem sit actus honestus? Resp. affirmatiuē, quia honestum est agere ad reparationem ruinæ Angelicæ, & restauratiōnem illius supernæ Ciuitatis Ierusalem secundūm prædestinationem Diuinam, quæ fit, dum prædestinati producuntur in esse per propagationem. *Scot. 4 sent. d. 26. q. vn. l. B.*

5. Int. Vtrum procreare prolem sit actus circumstantia bilis? Resp. affirmatiuē; nam non est per se malus, quia actus sic malus, est odire Deum (si possibile esset) neque per se bonus, quia actus sic bonus, est amare Deum; odire enim Deum non potest esse bonum, nec amare Deum potest esse malum, & sic neuter actus est circumstantiabilis; Procreare prolem potest esse malus, & bonus, & ideo est circumstantiabilis. *Scot. ibid. l. C.*

6. Int. Quænam est prior circumstantia talis actus? Resp. est circumstantia finis, id est velle procreare prolem religiosè educandum ad ampliandum cultum Diuinum. *Scot. ibid. l. D.*

7. Int. Quodnam est bonum proliis? Resp. ex D. August. sup. Gen. Bonum proliis non dicitur ipsa proles, sed ipses, & desiderium, quo proles queruntur, vt religiosè educatur, vel informetur. *Scotus ibidem l. D.*

8. Int. Quænam est secunda circumstantia? Resp. est, quod actus procreandi tamquam honestus, sit determinatarum personarum, maris felicet, & feminæ, non quod esse maris, & feminæ sit circum-

stantia, sed includitur necessariō in actu, qui est procreare prolem, & hæc circumstantia determinatarum personarum est ex parte causarum agentium. *Scot. ibid. l. D.*

9. Int. Vtrum sufficiat vaga coniunctio ad talem circumstantiam? Resp. negatiuē, quia huiusmodi vaga coniunctio est contra bonum proliis, quod est finis hic intentus, contra bonum familiæ, & contra bonum Ciuitatis. *Scot. ibid. l. D.*

10. Int. Quare esset contra bonum proliis? Resp. quia proles in coniunctione vaga non religiosè educaretur, neque parentes prolem sic educarent, quia vt sic, non haberent determinatam notitiam suæ proliis, saltem Pater, & ita non esset sollicitus impendere debitam disciplinam suæ prolii; nec è conuerso proles esset sollicita impendere debitam reverentiam, & timorem filialem Patri, propter quem timorem filius magis obedit Patri, & magis ab eo, quam ab alio, recipit disciplinam. *Scot. 4 sent. 4. 26. q. vn. l. D.*

11. Int. Quare esset contra bonum familiæ? Resp. quia bonum familiæ consistit in aliqua firma adhesione principalium personarum familie, alias esset bonum vagum; vndē dicit Philosoph. 8. Ethic. cap.

12. Quod homo naturaliter est animal coniugale, & domesticum, & in tali coniunctione vaga aliquæ personæ non adhiberent diligentiam circa necessaria sibi mutuo, & proli. *Scot. ibid. l. D.*

12. Int. Quare esset contra bonum Ciuitatis? Re-

sp. Quia amicitia Ciuium est, vt plurimum, ex determinata propinquitate in certo gradu, quæ propinquitas certa non esset, si coniunctio esset vaga; & nulla esset vera causa amicitie; & ideo habetur Genes. cap. 2. Erunt duo in carne una, quod etiam Christus Dominus dixit Matth. cap. 19. & Paulus 1. Corintb. cap. 17. inquit, Vnusquisque suam uxorem habeat. Scot. ibid. l. D.

13 Int. Quænam est tertia circumstantia? Resp. terua circumstantia actus procreandi problem est obligatio iistarum personarum ad finem prædictum vinculo indissolubili, & hoc est honestum; nam magis valer ad bonum prolixi, ad bonum familie, & ad bonum Ciuitatis perpetua adhaesio vinculo indissolubili obligata, quam sic simpliciter. Scot. ibidem. lit. F.

14 Int. Vtrum talis obligatio vinculo indissolubili possit naturali ratione probari? Resp. negatiue; non enim potest evidenter probari per rationem naturalem; probatur tamen, quod sit honestum, & consonum rationi naturali feminam, & marem se obligari ad talem finem iam dictum, & ideo talis obligatio non est de lege naturæ propriissime sumpta, sed solùm quia consonum est principijs, & conclusionibus naturalibus, non tamen necessariò sequens ex illis. Scot. 4. sent. dist. 26. quæst. vn. l. F.

15 Int. Vtrum sit consonum rationi naturali obligationem iam dictam esse dependenter à voluntate

et amborum, scilicet maris, & feminæ? Resp. affirmatiue, quia talis modus est conuenientior indissolubilitati requisita, nam si absque eorum voluntate mutua, ex imperio legislatoris coniungentur, tunc minus placet sibi mutuo, & ita esset maior occasio futuræ dissensionis, quia sicut habetur caus. 20. q. 3. can. 4. Presens Clericus. Quod quis non eligit, nec optat, profecto non diligit, quod autem non diligit, facili contemnit. Scot. ibid. l. F.

16 Int. Vtrum honestum sit marem, & feminam transferre in se inuicem potestatem corporum suorum pro vsu perpetuo ad finem debitum? Resp. affirmatiue, & debet fieri contractus mutua donationis, qui contractus necessariò requirit actus voluntatum concordes in translatione mutua corporum, sicut accidit in permutationibus, & venditionibus; nam contractus dicitur, quasi simul tractus duarum voluntatum. Scotus ibid. l. G.

17 Int. Vtrum sufficiat iste contractus ad mutuam translationem corporum? Resp. negatiue, sed oportet actus in contractu mutuo exprimi per aliqua certa signa; alioquin nec mari, nec feminæ constaret de actu voluntatis alterius, & sic non esset mutua translatio, quia neuter vult transferre, nisi pro quanto concipit alium velle in ipsum translati. Scotus ibid. l. G.

18 Int. Quid sit per talem contractum? Resp. per contractum quis sit dominus alterius, & desit esse dominus sui, faciens alium dominum, & per

per illud, quod aliis acquirit in corpore alterius transfertur in ipsum per actum voluntatis liberè transferentis cum signo extrinseco evidenti. *Scotus ibidem l. H.*

19 Int. Quænam est forma huiusmodi contractus? Resp. est ista; Do, si des; vel, Do, ut des. *Scot. 4. sent. d. 26. q. vn. l. H.*

20 Int. Quotuplex est datio? Resp. duplex est, quædam non liberalis expectans redditum futuram, & quædam est exigens redditum præsentem concomitans; prima potest esse, esto non sequatur redditio expectata; secunda vero numquam est, nisi sit statim redditio concomitans. *Scot. 4. sent. d. 30. q. 1. l. E.*

21 Int. Si est de lege naturæ illa obligatio per contractum mutuæ translationis, quare deinde determinatum est per legem Diuinam, & positivam? Resp. hoc esse, quia illa lex naturæ non erat uidentissima, scilicet principiorum practicorum, sed bene sequens ex illis, & sic non est omnibus manifestum, & ideo expedit necessitatem illius præcepti à lege positiva determinari. *Scot. 4. sent. d. 26. q. vn. l. H.*

22 Int. Vtrum si huiusmodi obligatio esset de lege naturæ primo modo expediret addere illi præceptum Diuinum? Resp. affirmatiuè, scilicet ad obedientiam præstandam tali præcepto, quia minus obediunt homines soli legi naturæ, quam Deo præcipienti, quia minus timent, & reuerentur conscientie

scientias, quam auctoritatem Diuinam. *Scot. ibid. l. H.*

23 Int. Vtrum sufficerent leges humanæ ad istam contractus determinationem? Resp. negatiuè, quia leges positivæ humanæ variae sunt apud diuersos, quod repugnat huic indissolubilitati, quæ debet esse uniformis apud omnes. *Scot. ibid. l. H.*

24 Int. Vtrum præceptum de contrahendo fuerit perpetuum? Resp. quod facere contractum expedit bene præcipi pro tempore illo, quo erat necessitas propagationis; qua propter his Deus præcepit post lapsum sed præceptum de adhæsione, præmissio primo contractu, expedit pro semper, quia talis indissolubilitas coniugalis est consona legi naturali, quæ magis obseruator, stante lege Diuina. *Scot. ibid. l. H.*

25 Int. Ad quid obligauit nos Deus? Resp. quod licet Deus sit Dominus omnium, tam corporis, quam animæ; tamen nos obligauit solum ad præcepta Decalogi, & omnia dereliquit voluntati hominis. *Scot. 4. sent. d. 26. q. vn. l. H.*

26 Int. Vtrum contractui prædicto congruum fuit annexi gratiæ collationem? Resp. affirmatiuè; nam obligatio valde difficultis, quæ oritur ex huiusmodi contractu, est coniuncta honestati, ad quam honestatem, & difficultatem congruum est gratiam sequi, & conferri, & hoc aliquo signo sensibili. *Scotus ibid. l. I.*

27 Int. A quo institutum fuit Sacramentum ma-

trimonij? Resp. à Christo Domino institutum fuit, sicut & cætera Sacraenta, quæ habuerunt efficaciam ab eius passione exhibita in actus interiori, & sic non potest dici, quod fuerit institutum in statu innocentia, quia si status, huiusmodi fuissest, non fuissest Christi passio; & tunc Christus hoc Sacramentum instituit, quando Matth. cap. 19. dixit Non legitis, quia masculum, & feminam fecit eo Deus, & sudbit, quid Deus coniunxit homo non separare; nam licet per primam propositionem approbauerit Matrimonium institutum à Deo per secundam instituit matrimonium Sacramentum concomitans contractum coniugalem coniungentem. Scot. ibid. I. K.

28 Int. Quid est forma Sacramenti matrimonij? Resp. est aliquod signum sensibile institutum ad significandum efficaciter gratiam tunc collatam. Scot. ibid. I. K.

29 Int. Vtrum sit aliqua forma determinata, siue signum sensibile istius Sacramenti? Resp. problematicè, scilicet, quod sit aliquod determinatum signum, putat, accipio te in meam, vel in meum; & quod sit indeterminatum signum, siue illud sit in verbis, siue in signis. Scot. ibid. I. L.

30 Int. Vtrum muti contrahant matrimonium? Resp. quod si forma matrimonij est determinata per verba, tunc muti non contrahunt matrimonium ut Sacramentum, quamvis sit inter eos contractus matrimonialis: nec istud videtur absurdum, quia possibile est, quod usque ad legem Euangeli-

cam

eam frequenter contrahebatur matrimonium; vbi tamen numquam fuit Sacramentum propriè: si vero forma non est determinata, sed ex impositione humana determinetur ut signum sufficiens ad contractum, tunc potest dici, quod in quocumque contractu matrimoniali in lege Euangelica, comitatur Sacramentum. Scot. 4. sent. 4. 26. quest. viii. lit. L.

31 Int. Vtrum sit vna forma istius Sacramenti? Resp. quod est vna forma unitate integratis, non unitate indivisibilitatis; verba enim hinc inde expressa consensus sunt vnum signum integrum, & respectu contractus, & respectu gratiae, nec est inconveniens plures format particulares esse vnius Sacramenti, ticut dictum est de Eucharistia, de forma super Panem, & vinum. Scot. ibid. I. M.

32 Int. Quinam est Minister huius Sacramenti matrimonij? Resp. Contrahentes sunt Ministri, qui ministrant sibi ipsis hoc Sacramentum, vel mutuo, vel uterque sibi; vel etiam Parentes pro filiis, & filiabus presentibus non experimentibus signa propria & hoc concessio, oportet dicere, quod Minister huius Sacramenti potest esse in differenter, quicumque potest esse Minister in contractu matrimoniali. Scot. ibidem I. M.

33 Int. Vtrum sit unus Minister? Resp. quod est unus Minister unitate integratis, non unitate indivisibilitatis, sicut dictum est de forma. Scot. ibidem I. M.

34 Int. Quinam est effectus huius Sacramenti matrimonij? Resp. quod sunt duas gratias in animabus contrahentium, dummodo tamen non sit obex peccati mortali hinc inde, & hic est primus effectus. *Scot. ibid. l. N.*

35 Int. Vtrum ad recipiendam talem gratiam sufficiat, quod contrahens non sit factus? Resp. nequit, sed oportet, quod peniteat, quia istud Sacramentum non dat primam gratiam. *Scot. 4. sent. d. 26. q. vn. l. N.*

36 Int. Quinam est effectus secundus istius Sacramenti? Resp. quod est unio animarum contrahentium; tamen effectus totalis istius Sacramenti est unio gratiosa animarum cum Deo: gratiosa, id est per gratiam. *Scot. ibid. l. N.*

37 Int. Dato quod sit determinata forma istius Sacramenti, & determinati Ministri, vtrum omnes contrahentes in lege Christiana recipient Sacramentum? Resp. quod non omnes contrahentes accipiunt Sacramentum, sicuti sunt muti, qui non possunt verba proferre, & illi qui vñuntur, quando parentes contrahunt pro filiis, & filiabus presentibus non experimentibus signa propria. *Scotus ibid. l. N.*

38 Int. Vtrum isti sic dicti accipiat gratiam? Resp. affirmatiue, dummodo non fuerit obex, quia Deus assistit sibi proper difficultatem illius contractus honesti, sed non tantam gratiam, quantam reciperent cum Sacramento, maxime si impossibilitas non excusat. *Scot. ibid. l. N.*

39 Int.

39 Int. Quid est matrimonium? Resp. Matrimonium est vinculum indissoluble inter marem, & foeminae ex mutua translatione potestatis corporum suorum in se inuicem facta ad procreandam prolem debite educandam. *Scot. ibid. l. O.*

40 Int. Quid est contractus matrimonialis? Resp. est maris, & foeminae mutua translatio corporum suorum pro via perpetuo ad procreandam prolem debite educandam. *Scot. ibid. l. P.*

41 Int. Quid est Sacramentum matrimonij? Resp. est expressio certorum verborum maris, & foeminae ad se inuicem significantium traditionem mutuae potestatis corporum ad prolem debite procreandam, ex institutione Divina efficaciter significans gratiam conferendam mutuo contrahentibus ad coniunctionem animarum gratiosam. *Scotus ibid. l. P.*

42 Int. Datur ne alia descriptio huius Sacramenti? Resp. affirmatiue; nam si verba non sunt praecisa forma, & contrahentes non sunt praecise Ministri, debet sic dici. Sacramentum matrimonij est expressio certorum signorum maris, & foeminae significans traditionem mutuam potestatis corporum suorum ad prolem debite procreandam. *Scot. 4. sent. d. 26. q. vn. l. P.*

43 Int. Vtrum Sacramentum Matrimonij sit de lege naturae? Resp. affirmatiue, loquendo de matrimonio contracto, vt sit ratum; quod autem nullo obstante impedimento, personæ quæcumque pos-

posint illud matrimonium contrahere, hoc non est de lege naturæ, & hoc facit Ecclesia, quando illegitimas personas ad actum matrimonij. Hinc inhabilitatio aliqua ad istum actum non est contra legem naturæ. *Scotus 4. sentent. d. 25. q. 1. l. I.*

44 Int. Quando est institutus contractus matrimonij? Resp. quod est institutus a Deo ante lapsum, Genet. cap. 1. Crescite, & multiplicamini, & Gen. c. 2. Hoc nunc os de osibus meis, & post lapsum Genet. cap. 3. Multiplicabo conceptus tuos, & arumnas, & Genet. cap. 9. Crescite, & multiplicamini. *Scot. 4. sentent. d. 26. q. vn. l. Q.*

45 Int. Cuius præcepti vim habeat hæc institutio? Resp. ista institutio est per modum præcepti affirmatiui, ita quod obligat semper, sed non ad semper, sed tempore necessitatis. *Scot. ibid. l. Q.*

46 Int. Vtrum tale præceptum obliget nunc, sicut in principio? Resp. affirmatiuè, si paucitas in filijs ex aliqua causa acciderit, puta ex bello, peste, vel clade, & huiusmodi; ex quo sequitur hunc contractum esse a Deo per legem positivam Diuinam institutum. *Scotus ibid. l. Q.*

47 Int. Quando Deus instituit obligationem indissolubilem? Resp. instituit Deus ex lege sua positiva, quando Genet. cap. 2. dixit, *Adhærebit exori sua, adhærebit, inquam, idest non momentaneæ accipiet, & vim habet præcepti negatiui, quia obligat semper, & ad semper, nisi per legislatorem fiat specialis dispensatio.* *Scot. ibid. l. Q.*

48 Int.

48 Int. Quomodo Christus instituit Sacramentum matrimonij? Resp. instituit hoc Sacramentum, quando Matth. cap. 9. dixit, *Quod Deus coniunxit, homo non separat.* *Scot. 4. sent. dist. 26. quest. vn. iii. Q.*

49 Int. Ad quid Sacramentum hoc matrimonij institutum est? Resp. institutum est in officium, scilicet ad procreandam prolem debito educandam, & in remedium, scilicet ad euitandam incontinentiam post lapsum. *Scot. ibid. l. Q.*

50 Int. Vnde habetur honestas contractus, vel institutio, vel approbatio Diuina in ordine ad hunc finem, scilicet euitandæ incontinentiæ? Resp. quod cum hic finis non sit laudabilis, nec includat honestatem in illo actu, tamen potest dici, quod Deus instituerit talen contractum, non ex laudabilitate, sed ex infirmitate post lapsum, & pronitate ad illum actum, indulxit, non approbavit actum ipsum, & hoc ad euitandum maius malum, & sic tali indulgentia posita, contractum ordinatum ad illum actum instituit, saltem ex lege positiva, & quantum ad contractum, & quantum ad obligacionem. *Scot. ibid. l. R. S.*

51 Int. Vtrum in scriptura sacra habeatur talis contractus ad remedium? Resp. quod in veteri testamento non habetur, nisi contractus præceptus, & laudatus ad procreandam prolem, vt dictum est. In novo vero testamento saltem certificati sumus de hoc propter alium haec, scilicet propter cui-

eurgandam fornicationem; vnde 1. Corinth. cap. 7. habetur, *Hoc autem secundum indulgentiam dico; & verisimile est, quod ista indulgentia non fuerit primo facta in noua legi, sed a principio humani lapsus.* *Scotus ibidem l.s.* Potest tamen videri in Prover. cap. 5.

52 Int. Quomodo se habent isti duo fines, scilicet procreandi prolem, & cuitande incontinentiae? Resp. finis procreandi est primus in ordine, ad quem est institutum Sacramentum matrimonij, finis de cuitanda libidine est secundus, & concomitans contractum illum ratione indissolubilitatis. *Scot. 4 sent. d. 26. q. vn. l. s.*

53 Int. Vtrum Adam fuerit institutor huius Sacramenti quando dixit, *Os unum de osib[us] meis, &c. Quamobrem relinquet homo Patrem suum, & matrem, & adherebit uxori sua?* Genef. cap. 2. Resp. quod tunc Adam non fuit institutor matrimonij, sed Praecepit enim matrimonium institutum à Deo. *Scotus ibidem l.s.*

54 Int. Vtrum Ecclesia possit declarare contractum matrimoniale? Resp. quod Ecclesia bene potest aliquid immutare circa materiam habilem, vel non habilem, & declarare personas idoneas, vel non idoneas, sed non potest circa illud, quod est essentiale contractui matrimonij, presupposita materia idonea. *Scot. ibid. l.s.*

55 Int. Quomodo accipitur coniunctio in definitione Magistri, dicentis, *Matrimonium est viri maritalis*

lierisque coniunctio maritalis inter legitimas personas vietam indissolubilem retinetur? Resp. quod accipiendo matrimonium propriè pro illa coniunctione, tunc coniunctio debet accipi habitualis, & est idem, quod obligatio; si vero matrimonium accipiatur pro contractu, tunc coniunctio accipitur pro actu coniungendi, vel pro passione, quæ includit actum intrinsecum personarum coniunctarum. *Scot. 4. sent. dist. 27. c. 1. l. A.*

56 Int. Vtrum coniunctio possit intelligi pro relatione vnius ad alterum? Resp. affirmatiue, intelligendo matrimonium propriè; vnde sunt duas relations, vna videlicet viri ad mulierem, & altera mulieris ad virum; nec sequitur, quod sint duo matrimonia, quia, vt dictum est supra, matrimonium est vnum unitate integratatis, non indissolubilitatis, sicut in omni contractu includitur assensus duorum, & in utroque duo reperiuntur actus, scilicet interior, & exterior interior significans. *Scot. ibid. l. A.*

57 Int. Vtrum consensus expressus per verba sit causa sufficiens matrimonij? Resp. affirmatiue, & habetur *Extr. de sponsalibus, cap. 25. Tua fraternitas;* nam sine contentu fides, & cætera nequeunt matrimonium facere; consensus autem tacitus non sufficit ad Sacramentum, quia non est ibi signum sensibile. *Scot. 4 sent. d. 27. q. 2. l. A.*

58 Int. Vtrum talis consensus sit propriè causa sufficiens illius matrimonialis vinculi? Resp. negative,

tiuē, sed est dispositio praevia, sicut baptizari, & ordinari est prævia dispositio ad characterem, & talis consensus cum expressione verborum est contractus matrimonij. *Scot. ibid. l. A.*

59 Int. Vtrum requiratur certitudo talis consensus? Resp. quod quamvis de actu interiori consensus non habeatur certitudo demonstrativa; sufficit tamen certitudo probabilis, & ut in pluribus, & talis, qualis requiritur in actibus humanis, & in alijs contractibus, puta venditionis, & commutationis; talis, inquam, requiritur ad matrimonium ex suppositione huius propositionis, scilicet, quilibet habendus est yerax, de quo non habetur euidens signum oppositi, quæ propositione est consona legi naturæ, videlicet, quod pro fideli, & veraci habetur, quovisque per experientiam, vel per testimonium aliorum fuerit certitudinaliter contrarium extinatum. *Scot. ibid. l. A.*

60 Int. Vtrum sufficiat contractus parentum ad matrimonium filiorum, cùm habeatur *caus.* 32. q. 2. can. 13. *Honorantur parentes. & Extr. de sponsalibus cap. 25. Tua fraternitat;* in Glos. quod sufficiat expressio parentum pro filiis? Resp. quod ad contractum sufficit, quod parentes contrahant pro filiis, & sufficeret sine verbis, nēpē per scripturas, sicut in venditione sit, & alijs similibus contractibus; sed num per talem contractum saluetur ratio Sacramenti, dictum est supra, vbi appetat quinam sit Minister, & quanam formam huius Sacramenti. *Scot. ibid. l. B.*

61 Int.

61 Int. Vtrum consensus de praesenti expressius verbis causet matrimonium? Resp. affirmatiuē, quia talis contractus, siue consensus inducit obligationem, vel vinculum matrimoniale, & est datio potestatis corporum mutua, non liberalis, quia est datio pro alio recipiendo, & est permutatio. *Scot. 4. sent. d. 28. q. vn. l. A.*

62 Int. Vtrum consensus de futuro sufficiat ad matrimonium? Resp. negatiuē, quia talis consensus est promissio, per quam non potest esse traditio potestatis, nec contractus matrimonij, nullus enim promittendo tradit illud, quod promittit; immo est contradic̄tio, quia promissio est de tradendo in futurum; consensus autem de futuro expressus signis conuenientibus tali contractui non est, nisi promissio, & non traditio. *Scot. ibid. l. A.*

63 Int. Vtrum ad talem contractum de futuro, siue ad talem promissionem concomitetur Sacramentum? Resp. negatiuē, quia huiusmodi Sacramentum secundum formam consistit in signo representativo, non in signo pronostico, & ideo, si cum signo de praesenti intenderent contrahentes de futuro, mentirentur; in Sacramentis enim veritatis minister non ministrat idoneū, si mentitur, & sic non est Sacramentum, si consensus est de futuro, propter defactum intentionis Ministri; requiriatur ergo intentio de praesenti, sicut signum de praesenti significat. *Scotus ibid. l. A.*

64 Int. Quid dicendum, si contrahentes yrantur signo

signo repræsentatiuo cum intentione de futuro? Resp. contrahentes committere mendacium; si verò vtantur signo pronostico, non mentiuntur, quia tale signum significat futurum; tunc tamen deficit intentio requisita, & signum debitum requiritum ad matrimonium. *Scot. ibid. l. A.*

65 Int. Vtrum ad consensum expressum de futuro consequente copula carnali, sequatur postea verum matrimonium? Resp. negatiuē, quia licet fuerit aliquod vinculum ob dictum consensum; tamen ante actum copulæ erat dissolubile, quod non admittit rationem matrimonij. *Scot. 4. sent. dist. 28. quest. vn. l. B.*

66 Int. Vtrum præsumptio Ecclesiæ, quæ dicit post copulam esse matrimonium, sit sufficiens ad hoc, quod sit verum matrimonium inter illos, qui post sponsalia se carnaliter cognoverunt? Resp. quod veritas præualet præsumptioni simpliciter, & in quocumque iudicio, dummodo appareat, quod æqualiter possit esse veritas nota, sicut illud vnde oritur præsumptio, & ideo in veritate si promittens in actu, qui sequitur sponsalia, non mutat consensum sponsalium, qui est de futuro, in consensum matrimoniale, qui est de præsenti, & cum solemnitate indicta *Concilio Trident. sess. 24. cap. 1. de reformatione*, non efficitur matrimonium; nec per copulam, nec per præsumptionem Ecclesiæ, quia talis actus nec ex lege Diuina, nec natura sua est forma sacramentalis, nec matrimonium. *Scot. 4. sent. d. 28. q. vn. l. B.*

67 Int.

67 Int. Quare ergo præsumit Ecclesia, quod post copulam illi non sint fornicarij, ut habetur *Extr. de sponsalib. cap. 30. ls. qui fidem?* Resp. quod Ecclesia, quæ non potest penetrare animum exercitatiscum illum, præluminat, quod iste noluerit peccare mortaliter, & quod talis procedat a consensu sponsalium ad nouum consensum matrimoniale, & illo facto, cognoscat mulierem; attamen, si non mutetur consensus prior in conensem matrimoniale, secundum veritatem non est matrimonium, licet Ecclesia sic præsumat. *Scotus ibidem l. B.*

68 Int. Vtrum promissio sit vinculum indissolubile? Resp. quod promissio est vinculum indissolubile de iure, non de facto, & ideo de lege naturæ est obseruanda, quæ tamen non se extendit ad contractum cationis, qui requiritur ad matrimonium; vnde de facto promissio potest disoluī; quia, quamvis teneatur solvere promissum; res tamen manet sua, si prius non dedit. *Scot. ibid. l. C.*

69 Int. Vtrum promittens, si auferat, quod promisit, & det alteri, teneatur ad restitutionem illius, cui primo promisit? Resp. negatiuē, quia nihil absulit, & alteri, cui dedit, iam datum est, à quo non potest auferre, & quia impossibile est, quod reddat promissum, quod iam dedit alteri, debet ille de impossibilitate reddendi promissum, & de desfectione talis promissionis penitere. *Scot. 4. sent. d. 28. q. vn. l. C.*

Ccc

101

70 Int.

70 Int. Quodnam vinculum est istud vinculum matrimoniale? Resp. quod tale est vinculum indissolubile de iure, & de facto; sicut est dato facta in perpetuo viri mulieri, & mulieris viro; unde prolinquo per sponsalia, licet sit vinculum indissolubile de iure, tamen est dissolubile de facto, & tunc est, quando de facto corpus suum quod promisit vni, dat alteri per contractum matrimonij. Scot. ibid. l. C.

71 Int. Vtrum si ad sponsalia adhibetur iuramentum, tale iuramentum faciat firmitatem matrimonij? Resp. negatiue, dantur enim gradus in firmitate sponsalium; sponsalia sine iuramento habent firmitatem iuris: iuramentum additum sponsalibus facit maiorem firmitatem, semper tamen habent firmitatem sponsalium, dummodo non aveniat nouus contractus per signa de praesenti, qui requiritur ad matrimonium. Scot. ibidem l. C.

72 Int. Vtrum contractus per metum sit sufficiens ad matrimonium? Resp. negatiue; quia, ut habetur Extr. de Despons. impub. cap. 1. *Tua nos, filius non potest cogi a Patre ad contragendum matrimonium; imo ut habetur Extr. de his, que vi, me insque eausi sunt. cap. 2. Abbas Sancti Eadimundi, in Glos. Matrimonium contractum per metum non tenet, nec obligatus est, qui hoc facit, quamvis iureret.* Scot. 4. seni. d. 29. q. vn. l. a. A.

73 Int. Vtrum stante consensu exteriori coacto

cum

eum consensu libero interiori, quis contrahat verum matrimonium? Resp. negatiue, quia non potest quis cogi ad ynum sine alio; nam est peccatum mortale, quod quis elicit primum consensum sine secundo, quia profrens verba consensus per metum sine consensu interiori contahendi, perniciose mentiretur, & sic peccaret mortaliter, quo posito, non esset verum matrimonium, quia tam interior, quam exterior esset coactus, Scot. 4. sentent. dist. 29. qust. vn. lit. A.

74 Int. Quoniam metus excusat a matrimonio contrahendo? Resp. quod talis est metus, qui potest cadere in conitatem virum secundum iura, & inter omnia est metus peccati mortalis, quod est malum maius quocumque malo, quia illud est malum culpe, aliud vero est malum poenæ. Scot. ibidem l. A.

75 Int. Vtrum quis possit assumere illicitum ad fugiendum licitum? Resp. negatiue, quia magis necessarium est vitare illicitum, nempe culpam, quam fugere poenam, quæ quandoque est licita; Deus enim determinat hominem ad fugendam culpam, non autem ad cauendam poenam, quæ duo respicunt duplarem affectionem, scilicet iustitiae, & commodi, quarum prima homo retrahitur ab illicito, secunda vero inclinatur ad poenam vitandam, Scot. ibid. l. A.

76 Int. Vtrum licet Religioso ob metum habere consensum extriorem ad matrimonium contra-

trahendum? Resp. negatiū, nam cui non licet præbere consensum interiorem, neque licet præstare consensum exteriorem per verba: Religiōsō non licet præbere consensum interiorem, quia tunc peccaret mortaliter contra votum castitatis, neque licet præbere consensum exteriorem sine interiori, quia peccaret mortaliter mendacio pernicioſo. *Scot.* *videlicet l. A.*

77. Int. Vtrum contrahens per metum, si coarctetur ad sic iurandum; iuro ad sancta Dei Euangeliā, quod sine metu consentio ad studiū matrimonii deberet iurate? Resp. negatiū, quia sic iuraret mendaciter, quod esset peccatum mortale, quod est omnino caudendum, quæcumque pena superfit. *Sext. ibid. l. A.*

78. Int. Vtrum coactus ad dicenda verba, scilicet, *Accipio te, &c.* si consentiat animo, matrimonium teneat? Resp. negatiū, quia etiam consensus interior est coactus; nam sicut ob metum mortis quis profert verba, *Accipio te, &c.* sic ob metum mortis, vel peccati mortalis cogitur ad consentendum, & sic non tenet. *Scot. 4. sent. d. 29. q. vñ. l. A.*

79. Int. An in consentiente exterius ex metu Ecclesia præsumat consensum interius? Resp. quod Ecclesia facit hoc, non quia præsumit non consensisse actu interiori, quia Ecclesia semper præsumit pro meliori parte, puta, illum non fuisse mendacem, & ob id non peccasse mortaliter, sicut habetur *Extr. de Reg. Iur. cap. 2. Estote misericordes. Et Exir. de*

seruit.

seruit. in ordin. faciend. cap. vn. Ex parte tua, quis præsumitur idoneus, quando non probetur inceptus. Secundus ibid. l. A.

80. Int. Quare Ecclesia copulam carnalem sequentem sponsaliam præsumit esse ex affectu matrimoniali? Resp. quia Ecclesia semper præsumit pro meliori parte; tunc præsumit spousum, & sponsam non peccare mortaliter in illo actu, & ideo actualiter prius consensisse, hinc cogit eos simul manere. *Scot.* *ibid. l. A.*

81. Int. Quomodo potest esse consensus coactus? Resp. quod licet habens voluntatem contrariam posset cogi ad hic manendum, id est, vel ligatus, vel in carcerebus; tamen loquendo de actione elicita à voluntate, non potest cogi, nisi secundum quid scilicet respectu maioris mali, quā sit ille actus. *Scot. ibid. l. B.*

82. Int. Quando ista coactio est possibilis? Resp. Quando homo virtuosus non leui extimatione, sed certitudinaliter, saltem certitudine sufficiente in actibus humanis, scit malum sibi inferendum, quod maius est inconveniens sibi, quam actum illum displicentem elicere, & potest bene esse, quod secundum rectam rationem sit sibi maius inconveniens, vt potē mors, vel sustinere carcerem, vel captiuitatem, mutilationem enormem, stuprum, & similia mala, tunc oritur coactio in consensu; nam iste cūm sit dominus voluntatis sue, potest velle aliquid, quod alias nollet, & imperare actum alias no-

li:

litum, antequam incurrat ista mala, & hoc secundum rectam rationem, & talis metus dicitur posse cadere in constantem virum. *Scot. 4. sent. dist. 29. quest. vn. l. B.*

83 Int. Vtrum metus possit aliquem inducere ad peccandum secundum rectam rationem? Resp. negatiuè, quia non potest esse maius malum, quod imminet, quam sit istud peccatum mortale, quia nulla poena sola peior est, quam culpa mortalis. *Scotus ibid. l. C.*

84 Int. Vtrum consensus tali metu coactus sufficiens sit ad contractum matrimonij? Resp. negatiuè, & habetur expreßè *Exir. de sponsalib. cap. 14. Cùm locum. & cap. 15. Veniens ad nos. & cap. 28. Consultatione tua.* *Scot. ibid. l. D.*

85 Int. Quare non est sufficiens talis consensus? Resp. quòd contractus matrimonialis est libera *Ideatio*, quamvis non sit liberalis, quia dat, ut detur sibi æquale, & sic coactio destruit naturam datonis; secundò, quia Deus sic instituit talem translationem esse liberam, quòd non est ab Ecclesia determinatum, sed tantum expressum; in lege enim naturæ erat hoc requisitum, vt habetur *Genet. c. 2. Adherebit uxori sua. & adælio non est coacta, & Gen. c. 24. habetur*, quòd Abrahã dixit seruo suo, *si autem mulier noluerit sequi te, non teneberis iuramento.* Et cùm peteret ille Rebeccam, dixerunt, *Vocemus puellam & queramus eius voluntatem, & statim quefierunt, Vix ire cum homine isto? qua ait, vadam.* Ter-

tio

tiō ratione prolixi procreādæ, ex quo nascitur indissolubilitas vinculi, ad quod requiritur datio liberanam, vt dictum est habetur *cans. 20. quest. 3. can. 4. Praesens Cler. quod quis non diligit, facile contemnit.* *Scot. ibid. l. D.*

86 Int. Vtrum quis ad vitandum peccatum mortale coactus ad continentum, si consentiat verbis, & intentione, si verum matrimonium? Resp. quòd illi, cui imminet metus peccati mortalis, mortis, vel carceris, secundum rectam rationem dicere debet verba matrimonialia, quæ exiguntur, ab eo, & ex consequenti debet consentire interius concorditer verbis fugiendum mendacium, tamen per ipsum consensem non transfert potestatem sui corporis in illam, quia nullus consensus est translatiūs, nisi liber. *Scot. 4. sent. d. 29. q. vn. l. E.*

87 Int. Vtrum possit dici liber ille actus, dum consentit, vnde possit dici, quòd quantum est ex se transferat alteri potestatem sui? Resp. quòd ille actus non est liber, quia ex metu, & quamvis metus non sit causa effectiva actus, est tamen vehementer induxit, sicut nec prolatio verborum est libera, sed ex metu, vel potest responderi, quòd Deus, qui est superior Dominus in ista translatione, non ratificat eam, nisi mere liberam, quomodo non est illa, sed coacta. *Scot. ibid. l. E.*

88 Int. Vtrum si quis sciens se non transferre propter metum ostendens signo exteriori se transferre, mentiatur? Resp. negatiuè, quia ostendit

ic

se transferre quantum in se est, sed scit se non transferre, quia scit hæc non ratificari à superiori re scilicet Deo, & ideo non mentitur. *Scot. 4. sent. dist. 29. q. vn. l. F.*

89 Int. Vrum ad hoc, quod non mentiatur, oportet dicere, accipio te in meam vxorem si Dominus permisit? Resp. quod non est necesse exprimere illam conditionem, quia in absoluta locutione semper intelligitur, si Deus permisit; nam sic debet intelligi vis verbotum, Accipio te in meam, scilicet quantum in me est, presupposta violentia ista, & si Deus ratificaret per talen consensum, qualis nunc habeo, traditionem corporis mei fieri, tradicerem tibi meum, & in tantum trado, in quantum tradi potest per talen consensum. *Scot. ibid. l. E.*

90 Int. Virum contrahens ex obedientia propriet metum peccati mortalis, verè contrahat? Resp. affirmatiuè, quia talis contrahit, vt seruet suetiam, & ideo ex mera electione consentit, & Deus ratificat ratione peccati actum illum tamquam translatuum sui alteri. *Scot. 4. sent. dist. 29. q. vn. l. F.*

91 Int. Si timeatur pena in proximo, exempli gratia, mulier dicit verò, quod si non accipiet eam, vult se interimerere, vel alius eam interimeret, ex tali metu sit consensus sufficiens ad matrimonium? Resp. negatiuè; talis enim metus nō causat consensum contractum, & si consentit, est ydæ matrimonium. *Scot. ibid. l. F.*

92 Int.

92 Int. Vrum mulier, si dicit proximo, quod statim se profundet, vel peccabit mortaliter, nisi eam accipiet, si acceperit, sit verum matrimonium? Resp. quod si timetur peccatum in proximo, & hoc valde certitudinaliter, tunc esset opus perfectum, si illam acciperet, ne peccaret, & fruiciperet, teneret matrimonium, quia est consensus liber ex charitate. *Scotus ibid. l. F.*

93 Int. Vrum in tali casu tenetur quis ex necessitate salutis consentire in matrimonium? Resp. ex aliorum sententia, quod non tenetur, quia ille protestando se, quod nō est causa sui mali, est immunita a malo, si aliquod fecerit. Durum esset, quod propter verba illius mulieris quis de necessitate salutis cogereret nubere, vbi ille fortassis intenderet Religionem ingredi. *Scot. ibid. l. F.*

94 Int. Quare baptizatus timore poenatum, si consentit, recipit verè Baptismum, & consentiens metu poenarum, verè non contrahit matrimonium? Resp. primò, quia conditio baptizati efficitur melior, quam coniugat: secundò, quia voluntas superioris, nempe Dei ratificat talen consensum: Tertiò, quia per Baptismum fit adoptio, ad quam sufficit aliquid minus de voluntario; nam nō habens usum rationis potest adoptari, sed non desponsari. *Scotus ibid. l. F.*

95 Int. Quare coactio facta per metum non indicit matrimonium, sicut coactio facta per blanditiias, vel delicias alludentes? Resp. hoc esse,

quia inductio per terrores habet multum de inuolutatio, & parum de voluntario; inductio autem per blanditias, è conuerso habet parum de inuolutario, & multum de voluntario; nam in primo si voluntas dimittatur sibi, statim resilit; in secundo autem, si iam allecta dimittatur, forsitan prosequeretur illud, ad quod allecta est, & ideo non est ita inuoluntaria coactio per blanditias, sicut illa, quæ est per minas, & terrores; & ratio est, quia frequenter voluntas concordat appetitu sensitivo, qui ab aliquo conuenienti patiens magis, & magis inclinatur, & è conuerso patiens ab aliquo disconuenienti magis, ac magis fuit. *Scot. 4. sent. d.*

29. q. vn. l. G.

96 Int Vtrum, si pater filiom non adultum, idest cuius non potest discerni voluntas, tradat alteri in matrimonium, filius tenetur adimplere, vt habeatur *Extr. de despons. Impub. cap. 1. Tua nos requiri finis?* Resp. negatiue; ibi enim solùm intelligitur de congruo non de necessitate præcepti. Congruum est filium adimplere factum patris, sed non necessitatur, & licet habeatur *ff. de sponsal. lib. 12. Sed ea,* quæ Patris, quod licentia dislentiendi solùm conceditur à Patre filiæ, si indigum moribus, & tempore sponsum ei Pater eligat, & non datur filio talis facultas; tamen hoc est secundum ius civile; sed ius canonicum est contrarium; vnde ad illud D. Pauli *Ephes. cap. 6. Fili obedite parentibus,* responderetur, quod non intelligatur quo ad matri-

monium, in quo filius non tenetur obedire Patri. *Scot. ibid. l. G.*

97 Int. Quare Papa potest compellere filios ad Episcopatum, vt habeatur *diss. 61. can. 17. Catinensis Ecclesie*, & pater non potest compellere filios suos ad matrimonium? Resp. hoc esse, quia non tantam auctoritatem habet Pater corporalis super filium ad matrimonium carnale, quantam habet Pater spiritualis super filium ad matrimonium spirituale, & ratio congrua est, quia Episcopus fit contrahens melioris conditionis, non sic qui ducit vxorem. *Scotus ibid. l. G.*

98 Int. Vtrum error, vel apprehensio erronea quantum ad omnem conditionem requisitam per se ad contractum, faciat contractum validum? Resp. negatiue, quia in contractu matrimoniali est libera traditio, quæ non potest haberi per ignorantiam conditionis, illius maxime, quæ requiritur ad actum voluntatis, immo talis ignorantia causat inuoluntarium, secundum D. August. 8. de Trinitate cap. 4. Nihil est amatum, vel volitum, nisi prius præcognitum, & sic apprehensio erronea facit contractum nullum. *Scot. 4. sent. d. 30. q. 1. l. A.*

99 Int. Quæ sunt conditiones requisitæ ad valorem contractus? Resp. tres sunt scilicet persona liberata ex parte personæ, & consensus mutuus, quia quilibet contrahentium deber date, sicut intendit accipere. *Scotus ibidem l. A.*

100 Int. Vtrum contractus sit validus, quando error

error est in persona, exempli gratia, puto Camil-
lam, & est Bellisaria? Resp. negatiue; talis enim
error impedit omnem venditionem, & traditio-
nem rerum humanarum, vt si ematur aurum, &
vendatur avralicum, sic in contractu matrimo-
niali intelligitur. Hic dat potestatem sui corporis;
si talis det, alias nihil sit, accipiendo vnam pro
alia. *Scot. ibid. l. A.*

101 Int. Vtrum si contrahens cum seruo, putat
contrahere cum libero, sit verus contractus? Re-
sp. negatiue, quia traditio potestatis corporum
debet esse mutua, seruus non haber potestatem sui
corporis, sed eius Dominus, & non potest illam
tradere alteri, quae non daret potestatem sui, si
sciret non posse potestatem ab illo recipere. *Scot.*
ibidem l. B.

102 Int. Vtrum contrahens cum domino, si pu-
tat contrahere cum seruo, sit verus contractus?
Resp. affirmatiue, quia error melioris conditionis
non impedit; nam dominus est dominus sui, & po-
testatem habet tradendi se cuicunque vult, non sic
seruus. *Scot. ibid. l. B.*

103 Int. Vtrum contractus cum seruo, quem
sciret esse seruum, sit verus contractus? Resp.
affirmatiue, quia ibi non est error, vel apprehensio er-
ronea, cum bene noscat hominis conditionem. *Scot.*
4 sent. d. 30. q. 1. l. B.

104 Int. Vtrum contrahens cum animo simplici
cum aliquo, qui dolose vitetur signis contractus si-

ne animo contrahendi, faciat verum contractum?
Resp. negatiue, quia deficit principaliter causa,
scilicet actus mutuus voluntatis, sine quo causa
minus principalis, scilicet signum exterius, non suf-
ficit. *Scot. ibid. l. B.*

105 Int. Vtrum, si aliquis ad exercendam libi-
dinem dicat verba contractus sine animo contrahen-
di, scemina vero contrahat animo simplici, obliga-
tur? Resp. negatiue, quia contractus matrimonij
non claudicat, nam requirit consensum verum utri-
usque, & ideo, si una dat, & altera non dat, nihil fa-
cit, quamvis ex parte sua non sit impedimentum facti,
nisi ex consequenti. *Scot. ibid. l. B.*

106 Int. Est aliquis, qui dolose contrahit, postea
exprimit suum dolum persona, quae contraxit ani-
mo simplici, que si non recedit a contractu expo-
nit se periculo fornicationis, si stat, non potest
reddere debitum certitudinaliter ex parte sua, &
probabiliter ex parte alterius, quia presupponen-
dum est melius, & tunc exponeret se periculo for-
nicationis actualis; vtrum in tali casu illa persona
decepta simplex sit perplexa in salutis? Resp. quod
nullus est perplexus in lege Divina, & posito quo-
cumque proprio actu dum ramen non maneat ali-
quod peccatum mortale, per quod sit perplexus;
ideo illa persona, que simplici contraxit animo cum
alii dolose contrahente, nec tunc, nec postea habet
aliquem actum, per quem sit perplexa, quia ibi non
manet peccatum mortale, sic igitur simpliciter patet
in salutis. *Scot. ibid. l. B.*

107 Int. Quid igitur in casu posito esset agendum à persona animo simplici contrahente? Resp. quod tunc via est non facere sibi conscientiam, quod alter dolosè consentiat, imò tenere, quod tunc veraciter consenserit, quando contraxit, & quod modò, dum dicit non consensisse, mentiatur, & sic in tali casu faciat illi, sicut vero coniugi, debitum reddendo. *Scotus 4. sentent. dist. 30. q. 1. l. C.*

108 Int. Si vero mulier non potest à se auferre conscientiam, quam habet in verbo illius, qui dixit se non habuisse consensum in contractu, vtrum peccet mortaliter reddendo debitum? Resp. affirmatiuè; stante enim illa conscientia, si reddit debitum dolosè contrahenti, fornicatur, si non reddit, & recedit, exponit se periculo peccati mortalis; quia fortè iste mentitur, & probabilius est, quod mentiatur nunc, quam quod mentitus fuerit in principali contractu, & sic mulier, vel negat illi, quod suum est iure contractus, vel si recedit mœchatur, secundum Matth. cap. 19. In magnam ergo brigam ponitur contrahens cum dolore contrahente. *Scot. ibid. l. D. C.*

109 Int. Ad quid tenetur dolosè contrahens? Resp. quod stante illo dolo in foro conscientiae, dicendum est illi, quod nullo modo reddat, nec dicenter debitu, quia fornicaretur; Insuper dicendum est illi, quod de necessitate salutis tenetur satisfacere personæ lœse, vt sibi reddat de suo, quan-

quantum sibi abstulit; ipsius enim erat corpus doloris, quia ipse commutauit in contractu matrimoniali corpus suum pro corpore illius, sicut, qui veracter contrahit cum altera, quod seruandum est in matrimonio, & ideo tenetur dolosus commutare dolum in verum consensum, & contractum. *Scotus ibid. l. D.*

110 Int. Si ante commutationem doli in verum contractum dolosus contrahit cum alia, quid agendum? Resp. quod seruandum est matrimonium secundum contractum, cum satisfactione possibili, scilicet cum procuratione matrimonij cōuenientis ipsæ personæ deceptæ, & quia non potest illi reddere, quod debebetur, auferens debet poenitere. *Scot. 4. sens. d. 30. q. 1. l. D.*

111 Int. Ad quid tenetur dormiens cum virginine? Resp. quod tenetur ad certam restitutionem secundum morem dotis, quam solent accipere virgines in Patria illa. *Scot. ibid. l. D.*

112 Int. Vtrum contractus Iacob cum Lia, putantis fuisse cum Rachele, fuerit validus? Resp. quod quicquid sit, an Iacob prima nocte cognoverit eam, siue non, hoc verum est, potest quam deprehendit illam esse Liam, consensit nouo consensu, per illa verba Laban Genef. cap. 29. Non est in loco nostro consuetudini, ut minores ante tradamus ad nuptias; & si ex tunc Lia fuit vxor eius; alias potiuslet Iacob illam repudiare, sicut non suam, quia in contractu putauerat illam fuisse Rachelem. *Scot. ibid. l. E.*

113 Int. Quare malitia mortalis non impedit matrimonium, sicut impedit servitus? Resp. quia malitia moralis non est aliquid per se requisitum, nec eius oppositum ad contractum matrimoniale, sicut est dicendum de servitute secundum quam Iesus non habet absolutam potestatem corporis, sicut requiritur ad verum contractum. *Scot. ibid. l. G.*

114 Int. Vtrum Sanctissima Virgo Maria, & Beatus Ioseph debeat contrahere matrimonium? Resp. affirmatiue, vel ob praeceptum vnuersale in illa lege datum omnibus de contrahendo matrimonium, quia fecunditas erat pro benedictione, sicut sterilitas pro maledictione; vel ob aliquod praeceptum speciale datum Virginis de contrahendo cum Ioseph. *Scot. 4. sent. d. 30. q. 2. l. A.*

115 Int. Quare Beatisima Virgo matrimonium vere contraxit? Resp. quod rationes congruae ad hoc sunt multæ; ut Sancti Patres dicunt D. Ambros. in *Luc. cap. 1.* dicer, ut Ioseph esset testis virginitatis Mariæ, ut esset obsequium Virgini, ac pueru Iesu, dicit Origin. in *Matth. cap. 1.* Ut diabolus falleretur, & alias multæ; at præcipue quia Christus nolit incipere ab iniuria legis, ne daret occasionem Iudeis, & Herodi persequendi ipsum, cum partus innuptæ lege damnetur, & alias rationes, quamvis illa de deceptione diaboli sit parui valoris, quia diabolus, si non fuisset impeditus, poterat ex lui naturali potentia intellectus hoc videre, & ideo poterat, etiam si virum non habuimus;

set; congruum etiam fuit, ut sibi de virginitate crederetur, ne notaretur infamis, quia non putauit Christus ortus sui fidem matris iniurijs astruendam, sciebat enim teneram esse Virginis verecundiam, & lubricam famam pudoris, ideo maluit Dominus aliquos de suo ortu, quam de Matris pudore dubitare. *Scot. 4. sent. d. 30. q. 2. l. A. B.*

116 Int. Vtrum Beatissima Virgo voverit suam virginitatem Deo? Resp. affirmatiue, & hoc absolute, non conditionate, quod multi Patres coniungunt ex illo verbo suæ interrogationis ad Gabrem, *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognoscet?* quod quæsumus fuit de modo supermirabili, quia firmissime disposerat, vel nouerat numquam se cognoscendam à viro, & ad hunc intellectum exposuit Angelus, respondendo, *Spiritus Sanctus superneniet in te.* *Scot. ibid. l. C.*

117 Int. Stante tali voto absoluto, quomodo potuit Virgo contrahere verum matrimonium? Resp. quod in contractu matrimoniali est mutua datio corporum ad copulam carnalem, cum condicione implicita, si petatur, vnde contrahentes cum proposito statim voudendi castitatem, verè contrahunt matrimonium sic pariter Beata Virgo, emisso voto potuit cum Ioseph contrahere. *Scotus ibid. l. C.*

118 Int. Vtrum conditio illa de copula petenda prajudicet voto castitatis? Resp. negatiue, etiam posito contractu matrimoniali, nisi illa conditio

ponatur in esse, vt ibi est certitudo simpliciter, quod nunquam ponatur in effectu, ibi contractus matrimonialis in nullo praetendat voto castitatis. *Scot. 4. sent. d. 30. q. 2. l. C.*

119 Int. Vtrum B. Virgo fuerit certificata de tali conditione numquam ponenda? Resp. affirmatiue; nam sicut Angelus instruxit Ioseph. dicendo, *Ioseph noli timere accipere Mariam coniugem tuam*, &c. *Luc. cap. 1.* multo magis, immo indubitate concluditur, quod ipsa per Angelum, vel immediate a Deo, antequam desparsaretur Ioseph, fuit certitudinaliter edocita sic, *Maria Virgo noli timere accipere Ioseph virum iustum coniugem tuum*, ecce enim Spiritus Sanctus dabit eum tibi custodem, & testem Virginitatis, qui tecum pati voto contineat, & in multis ad virginitatis custodiam congruentibus obsequatur; & sic fuit certificata B. Virgo, quod Spiritus Sanctus tradens dominium corporis sui Ioseph, retinuit ibi vsum, ita quod numquam Ioseph talem vsum exigeret, quamvis debebatur. *Scot. ibid. l. D.*

120 Int. Vtrum in matrimonio B. Virginis cum Ioseph fuerint omnia matrimonij bona? Resp. affirmatiue; primò fuit fides, quam semper vterque seruauit; secundò fuit proles, nempe Iesus Christus; tertio fuit indissolubilitas, quae vocatur Sacramentum, quia numquam separati sunt a virginali coniugio. *Scot. 4. sent. d. 31. q. vn. l. A.*

121 Int. Si quis contraxisset sponsalia, cum iura-

metu-

mento, & postea youisset virginitatem, quid esset illi consulendum? Resp. videretur consulendum, vt consumaret sponsalia, scilicet contrahendo de facto ad seruandam fidem iuramenti, & etiam ad seruandum votum virginitatis, vt ante consummationem matrimonij deberet anhelare ad Religionem, & in tali casu licet illi dare potestatem sui corporis coniugi vere contrahendo matrimonium ratum, & tamen cum intentione numquam dandi vsum, quantum ex parte sua est; quamvis non sciat illum numquam esse petitum talen vsum. *Scot. 4. sent. d. 30. quaest. 2. l. E. & 4. sent. dicit. 31. q. vn. l. C.*

122 Int. Quomodo intelligitur illud, quod habetur caus. 17. q. 1. can. 1. *Sunt quendam Vouentibus Deo virginitatem, non solum nubere, sed etiam velle damnabile est?* Resp. quod intelligitur de voluntibus nubere secundum rationem communem, non autem de illis, quibus constat certitudinaliter, quod numquam vsum sequens talen actum petetur, sicut fuit in B. Virgine. *Scot. 4. sent. d. 30. q. 2. l. E. & 4. sent. d. 31. q. vn. l. E.*

123 Int. Vtrum B. Virgo fuerit eiusdem Tribus, cuius erat Ioseph? Resp. quod B. Virgo fuit de Tribu Leui, & de Tribu Iuda; de Tribu Iuda ex parte patris, de Tribu Leui ex parte matris, quia Joachim descendit ex Nathana filio David; Anna vero Mater Virginis presumitur de Tribu Leui, ex qua Elisabeth erat cognata Mariae Virginis, Ioseph similiter

erat